

תנו רבנן: המדליק את הגדיש והיו בו כלים טמונים, ודלקו:

רבי יהודה אומר: משלם על כל מה שהיה בתוכו.

וחכמים אומרים: אינו משלם אלא על גדיש של חטין או על גדיש של שעורין בלבד, ולא על הכלים הטמונים בתוכו.

ורואין את מקום הכלים הטמונים בגדיש כאילו אותו מקום הוא מלא תבואה, ומשלם לפי ערך התבואה שהיתה יכולה ליכנס באותו מקום.⁽¹⁵⁷⁾

במה דברים אמורים שהוא פטור על ב-א הטמון, במדליק בתוך שלו, וחלכה האש ודלקה בתוך של חבירו. אבל מדליק בתוך של חבירו, (דברי הכל) משלם על כל מה שהיה בתוכו.⁽¹⁵⁸⁾

ומודה רבי יהודה לחכמים, במשאיל מקום לחבירו להגדיש, לעשות שם גדיש, והגדיש, והטמין כלים בתוך הגדיש, והבעיר בעל השדה אש, ושרפה את הגדיש ביחד עם הכלים הטמונים שאין משלם אלא דמי גדיש בלבד,⁽¹⁵⁹⁾ כי על הכלים הטמונים הוא לא קיבל על עצמו לשמור עליהם, שהרי לא ידע

וכן דעת הרשב"א בסוגיא לקמן.

ועוד פירוש כתב הרמב"ן על פי הירושלמי, שהמחלוקת של רבי יהודה וחכמים במדליק בתוך של חבירו היא רק ב"תקנת נגזל", דהיינו, אם מאמינים לגיזק שנשרפו לו דברים שאין דרכן להטמין. אבל אם היו עדים על כך, ודאי שהמזיק יהיה חייב על כל מה שנשרף, שהיות והפטור של טמון לא נאמר במדליק של חבירו, הרי מסברא יש לחייבו על כל מה שנשרף שם. כי האם נאמר שאם לא שמר את שורו, ויצא ואכל גדיש של חיטים המחופה בשעורים, יפטר מטעם שאילו היה יודע שהוא של חיטים היה שומר יותר!?

[וזה אפילו בדליקה שכלו חציו, שנפלה הגדר שלא מחמת הדליקה, וכל שכן בלא כלו חציו, שודאי חייב].

וכל הסברא לפוטרו משום שלא ידע על מה שטמון שם, זה רק במשאיל מקום לחבירו ברשותו, שיש לבעל הבית רשות לעשות דליקה בתוך שלו, וכל חיובו הוא רק משום שקיבל עליו לשמור על רכוש חבירו, ולכן יכול לטעון שלא קיבלתי עלי לשמור אלא רק על מה שגלוי ולא על מה שטמון. אבל במזיק ממון של חבירו,

אין החיוב משום שקיבל על עצמו לשמור על ממונו של חבירו אלא משום שהוא חייב לשמור על ממונו שלא יזיק, והתורה חייבה אותו לשלם על כל מה שממונו מזיק, ואפילו אם אינו יודע כלל מה שהזיק.

157. כתב החזון איש [ו ז]: אף שפטור טמון במדליק בשלו הוא אפילו ידע המדליק שטמון שם, מכל מקום, משלם על מקום הכלים כאילו הן תבואה, אף על גב דסוף סוף לא נשרפה תבואה במקום הכלים, והכלים שנשרפו הרי הם טמון. משום ש"דמי התבואה" שבכלים לא חשיבי טמון, כמו שהעומרים הפנימיים לא חשיבי טמון, כיון שהם מגולים מבחוץ, הכי נמי חשיבי הכלים ניכרים מבחוץ שהרי ניכר מבחוץ שיש כאן דבר אלא שניכר שהן תבואה. ולא מיקרי טמון אלא השווי העודף של הכלים ביחס לתבואה, שזה לא ניכר מבחוץ כלום.

158. רבא לשיטתו יפרש דוקא בכלים שדרכן להטמין. רש"י

159. כתב החזון איש [ו ח]: לכאורה, לרבי לעיל